

11
2. F. F. 2. S.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SANGVINE,

QVAM

Permissu ac indultu Senatus Philosophici, in
Celebri Academia, quæ Aboæ est,

SUB PRÆSIDIO

Cl. Viri,

Mag. PETRI HAHN,

Scient. Natur. Professoris dexterrimi,
Academiæ Bibliothacarii

Et

RECTORIS MAGNIFICI,

Eruditis candide examinandam

exhibet.

LAURENTIUS GEZELIUS G.F.

Vesm. Dalek.

In D. 16. Junij. Anni 1691.

A B O Æ,

Excusa à JOHANNE Winter /
Reg. Typogr.

Hög-Edle och Wälborne Fru /

Fru Elisabeth Gunk /

Til Ålvestad / Dormsöö och Sahlboo /
etc. etc.

KANSALLIS-
KIRJATO

Wad Ynness/Fromhet/Gunst Wälborne Fru/teck
wissa

Fäst mången / år det iagh har Desak högt bepröfsa /
Som strax iag södd / der af har nådt en lycklig Deel /
Wid det iag ledig blef det första wårsta Feel /

I det Wälborne Fruun det Wårcket så högt skattat ;
At hon har tå strax sielf til des Befordran fattat

En högtberömligh Hogh / personligh wara wid
Ett Edelt Witne / ty iyns strax min Lycka blid /

Och

Och som i önskad Stund min Wälsfärd då strax hängde
 På ett så säkert Stödh/ så troor iagh Gudh wißt längde
 Det samma/ så at hwar har märkt hur Gudh ett Nåd
 Had spardt/ tå han migh halv förmedelst andras Nåd/
 Tå af min Faders Dödh/ min Lycka syntes luuta/
 Så har de frommas Gunst/ migh ej tåkz heelt förskuta;
 Men ökad t jempt en Grad som til en Tröst ett Stöd/
 Att detta swåra Fall/ en brachte hopplöds Nödh.
 Alltså af allmen Art/ Naturen tuckz instichta
 Att man mot Fromheet mehr och mehr sigh wil förplichta/
 Til den man wål kan see/ sigh aldrigh ens förnä
 Betala någon Skuld/ hwars Krafter en förslå;
 Begärer iagh nu helst at bli i samma Minne/
 Och hoos Högdle Fruun/ det förra fromme Sinne
 Ehrfahra/ at des Gunst migh aldrigh blifwer stängd
 Mitt Upsåt illa tenkt/ min ringa Mening wrängd.
 Der mot är och min Plicht af skyldigh wrädsam Lydna/
 Att bedia Gudh af Nåd/ dhen stoora sinas Brydna
 Wälborne Fruun medh des Högdle käre Att/
 Wälsigna tåkz/ at dhe må altidh see hur lätt/
 Det är för Gudh medh Nåd/ i mångfalt Mått belöna
 Hwad androm är bewiist; han wille sidst bekröna/
 Det Edle Hnus medh Frödh/ med Frögd med ewig Nöo
 Då Fruun i långlig Tgd har sedt des Wälstånd groo.

Wälborne Fruens

DANIEL ACHRELLIUS

Ödmüde Dienare

LAUR. GEZELIUS

Pereximie Domine Respondens.

*Egina rerum SAPIENTIA; ne radijs quidem sinceri
honoris dignatur alios, quam quos commendant & di-
gito benigno signant RERUM DOMINÆ VIRTUTIS & PRU-
DENTIA. Crania illa vulgaria, quæ horum auspicia, sua
vitatem, ac dulce melos respuunt; ad OPINIONEM, sto-*

*lidorum conservatricem, n. odeste ablegat: de suorum filiorum, quæ imvis
paucissimi sint, constantia & forti brachio, satis secura. Per hos con-
servatur & stat Religio, justitia, Potentia, regnorum bases. Alij qui
hæc negligunt, confusionem non mediocrem inducunt; sub cuius clypeo
nescio quid monstri alunt. Tuum est, mi optime respondens; hæc & talia
grandi iudicio ponderare: amare artes, excolere prudentia regulas, ar-
cana Scientiarum evolvere; Sparsa illa sunt, per cælorum atria; penele-
mentorium regna; per universi mundi amplitudinem. Unde candida veta-
stas neminem in sapientum classe recepit, nisi hisce mysteriis probe esset excul-
tus. Sanè v. in finem istum visibile hoc Palatium creavit DEUS, ac filio
suo Homini, amorem impressit scrutari abdita natura; ut per visibilia,
hæc ad invisibilem majestatem accuratius indagandam properaret, imò
paulo solidius surgeret, quam ille surdus ad æterna Pythagoras Proinde
optime à Te factum est, mi Respondens, quod tam nobili contemplationi,
Tuas meditationes consecraveris, id ostendit discursus hic de Sanguine. Sci-
licet, ut Vastam hanc mundi machinam Spiritus Salino- Sulphureo mer-
curialis beat ac sustentat; sic corpora nostra, totque brutorum (exceptis
exsanguibus, in classe viventium, in quibus idem liquor, quamvis sub
alio colore, machinam consonat; hoc rubicundo nectare, hæc ambrosia
in suo vigore perseverat. Multa essent dicenda; quomodo hic fluor circu-
latur & per venarum meandros undulat, quomodo signat morbos im-
minentes, quomodo Temperamenta visibili colore notat. Sed ista alia
vice persequar. Nunc Vale & Personam sustine in scena disputaria.*

Adposuit

Tuus

DANIEL ACHRELIUS

IN

Agnum, quo palastra eruditorum, oppositis veteranis in antiqua militia exercitatissimis, militibus novo pugnandi genere ac stratagematibus nihil non promittentibus, personare cœperit, apparatus, ingens minitari discrimen, quanto cuique est confessius, hoc cernit sibi cautius prospiciendum, cuinam sese addicat parti, præsertim, ubi paria utrinque merita fidem emptam tenent a quo patrocínio. Quocirca ubi anceps pugna fortuna est, causisq; servire ratio jubet, proderit, derimente litem justissimo sue cause vindice Deo optimo Maximo, discusso omni auctoritatis præjudicio, certissima quaque & tutissima expectare, donec frustra habitis quibuslibet Thraconicis jactationibus, scilicet plures in hoc circo mavortem in lingua, quam humeris habent; veritas variis jactata estibus, tandem condigna erigat trophæa. Consilium interim in arena capere libet, dum jubeor quali quali ratione, tyro miles exercitationis specimen in Gymnasio tali ostendere, experturus quid valeant humeri, quid ferre recusent. Ac hic quidem mihi promitto tot judicia hominum, quot ne ullis movere valeam votis, hoc minus retorquere, ne dicam à sinistris dextra reddere, ut citius Saguntinam famem, quam virium experimentum exposcerem, ne duo illa animum in hoc studio maxime demissum erigerent. Conditio invidiæ, quæ, ut ubique sub vexillo suo plecta habet ingenia, mixta ignavioribus præclara, nunquam tamen, de felicitate sua habet, quod diu verèque gloriatur. Causa est, quod stimulantés successus quique primi, sensum sic sequestrent, ut ignara virium, inani sui opini-

one altius ascendat summaque petat, tanquam ignis, ubi cum prodito scelere retortoque sæpius in sua viscera telo, male audire cœperit, semper talis præsumitur esse. Atque sic audacia, quâ præclarorum, si diis placet, adortur conatus antevertere, ipsi omnem nervum strangulat, ut virium diffusa non tam consertis armis pugnare, quam è longinquo in cassum itura tela mittere audeat, cedereque palmam cuivis, qui se non segnis objiciat, cogatur. Animus deinde Ducum, sub quibus mereo, quibus pro religione est, scriptum novum militem, domi privatim exercere, priusquam belli ineunda sit lucta, ut sequi signa aptareque corpori arma vegeti sciant, ac maxime animos ad subita imperia habere paratos. Hæc mens, hic candor incunctanter rem agere jubent. Parendo potius, quam sciscitando Ducum consilia, res militares continentur, animus modo sit & obsequii libido, consilium reliquum Duci relinquo. Bonorum interim, dum expecto candidam admonitionem, quæ simplicissimis quibusque denegari non solita est, Ducumque pronam lustrationem, ne tanquam indignus palladis militia dimittar, Mens quoque numen habet menti delubra votemus, vota metu belli perfide mome tui.

Sum-

I.

Ummi ne artificis consilio, an factorum invidia, præstantiora quæque majoribus sint obdusta involucris, ut frustra mens hominum inquietudine agatur, ea penitus cognoscendi, non magni anquiro. Sic tamen comparatas res nostras esse, non falsis hypothesebus nec exemplis longè petitis, sed unico velut è re nato commonstro: Vultus quos architectus summus erectos jussit esse, dum tanquam artificii grande specimen advertimus, stupet animus præ miraculo, quicquid in encomium gestit proferre, excellentiæ ac dignitatis præstantiam infra sentiet. horum in meditullio, fixa lumina hærent universi capacia, spectatores seduli, denegata ni esset suæ regionis lustratio, quantoque propiora illa objecta, tanto in illarum cognitione & scrutiniò hebetius experitur acumen, fraudareturque formarum speciosissimæ idææ, ni interveniret beneficio speculativorum organorum ad hanc rem inventorum, ex alienis nostræ aliqualis conceptio. Ac sic faciliori via Colcos itur ostendunturque, in peracti feliciter itineris testimonium, aurea arietis vellera, quam referatis apertisque domi scrinijs inclusi thesauri longe nobiliores numerantur, ponderantur, æstimantur. Quocirca, ut multi omnium seculorum altius in hæc perquirere sategerunt, aliis alii dioptriciis inventis; primas tamen ætati posteræ reliquerunt: fatebitur & ea, multa in hocce automato affabre adeo ab ipso summo opifice conglutinata compactaque, ut resolvendis non sufficienti polleat cerebro. Proinde

sicut rem dudum desperatam, sanguinem Physicè pertractandum mea suscepit ingenij infantia, scio quicquid se prodat ignorantia, cum eruditus id saltem habere commune, at vias penitioris cognitionis pariter incessisse, hoc unum aveo, speroque voti unice facillime fore compotem, dum, quam fieri potest arctissime, vijs, quas tot bonis ominibus præierant, insistam.

II.

Proxiorum in radicis hujus investigatione esse, vetat instituti ratio; propositum etenim mihi habeo, studio brevitatis non altius in hujus materiae usum inquirere, sic enim in plura scientiarum genera sese diffundit, omittam itaque nisi, quæ hanc nostram, quæ Physica audit, dissertationem peculiariter concernunt.

Nescio quanam levi aura inflatos cernimus, qui linguarum omnes sic combinare imo confundere discupunt, ut non dixero, quam singulas voces ad peregrinos fontes relegare contentur, nisi ut longa reputantes serie, genealogiam jactent nobilem, imo adukerinam: ambabus largior manibus occurrere in lingvis omnibus aliquam vocum cognationem; non tamen cum ijs facimus, qui dialectos reliquas, ex prima eeu sancta, deductas ajunt. Frustra itaque hic recurritur ad scaturigines peregrinas; quamvis enim linguam optimam suarum vocum interpretem credimus valentque vocabula singula, quemadmodum imposuerunt nomina, qui ea usurpant, ut numi verba. Sic non negaverim aliquam vocabulorum convenientiam videri cum Rabb. מוֹלֵךְ quod familiam significat, itemque aliqualem intervenire significationum concentum si homonymicam denominationem hinc ductam spectes, de qua paucis inferius; sed cum major has voces segreget inconvenientia, sint nobis diversæ nec unum cum altera quicquam commercij.

Idem dicendum de Græc. *γενεσθαι*, quæ & huic sua ope subvenisse credi possit, aliquos charecteres largiendo, sed industria transpositio videtur nullo affectu hanc cognationem admittere, sufficitque superius hæc remonstrasse proballege ex fonte Rabbini.

Rabbinic non derivasse, cum hæc junctim ponant vel pervertant de qua voce vide sis Coh. De Lara in conven. Ling. pag. 27.

Neque omnino prætereundum studium Celeberr. qvondam Klotzij in hujus vocis deductione, cujus verba appono ex ejus de Sud. Christi sanguineo p. 50. Latinum sanguis Isidorus putat derivari à svavis quod svaves, jucundique sint, quibus sanguis dominatur. Becmanno nobilis ille & ruber corporis humor vitæque conservandæ instrumentum, dicitur *σάκον γῶνα* quod membra corporis servet vegetetque, aut cujus vi *ἐκάργῶνα*, i. e. vivere membra queunt.

Ponamus ergo ex thoro vere Latino prodijisse, nec fastu aliquo præfapiam clariorem, ut quibusdam videtur, affectasse; non desunt, quæ, stante sententia hac, animos in nominalibus curiosos habeant suspensos, si ad singula attentionem commodare velimus, ut autem maneamus intra limites, difficile dictu utrum sit hæc vox origo ipsa, an vero aliunde deducta. Non dum quidem convenit inter Grammaticos de vocum deductione, ac sic nihil, quod sciam generalis de hisce enunciarunt, hoc tamen procedere comperi, composita in sua simplicia resolvenda esse. Quod nihil me in hoc negotio remoretur. Certe non negaverim aliquid inter sangven, (sic enim antiquitus efferebatur) & ungven intercedere convenientiæ, atque deductum videri ab uno, quod antiquis ungui, vid. Voss. art. Gram. dictumq; quasi sanum ungven, ut videntur illa, in *ngu* aliquid afferre liquoris vel glabri, qualis deducendi ratio prolixior videri potest apud Scheff. in Ulp. antiq. Sive velis à gigno, ut maneat intra periodorum superiorum circulum. Nihil quoque est, quod nobis obijciatur, recessisse nos ab usitatore efferendi modo, quem hic tanquam bonum agnoscimus lubentes, videlicet per *sanguis*: nemo enim non videt quam sint hi inter sese juncti ut inflectione aliquid invicem mutuentur videatur laudatus nobis Voss. de Anol. p. 150. Unde & Loc. cit. Klotzjus. Sed simplicius forte sangvem & inde sanguis derivatur à sanciendo, quod corpus animalis sanciat hoc e. stabiliat aut leges veluti sanitatis aut ægritudinis sanciat, nisi quis referat ad Hebr. *צוץ* quod coccinum aut rubrum

significat, sicut sandix & similia quædam à *san* inchoata, ex illo Hebr. rubedinis notionem ingerunt, Prout Beem. observavit. Gerh. Joh. Vossio potius videtur à *σάσ* salvus, incolumis vel *σάσεν* saluum & incolumem præstare, in sanguine namq; sunt Spiritus vitales, unde eo etiam effluente vita perit. Quare sanguis hominem *σάσ* indeqve nomen inserta litera V. Atqve hæc cum speciosioribus quam verioribus nitantur conjecturis, nolim cante-
prope confectis instrumentis
his corporis levat vegetat
prope confectis instrumentis

III.

Curæ meæ in Synonomorum collectione fortuna subvenit, quippe quæ ut rem compendiosius agerem immunem hanc jussit esse vocem nominibus pluribus. In solo sc. patrio, quibus in exoticis locis insigniatur non interest, nec libet attendisse, ne vel plura afferendo, ab exilio suo revocasse videar fastuosam prolixitatem, vel unum præ altero adducendo in reliqua injurius. Uno præter susceptum appellari domi solet, certis idqve in actibus, sc. dum in eo est, ut ex corpore migret seu erumpat atqve extra sua domicilia eat, namqve cruore, quod, ut minus sæpe exercens officia, non adeo familiare est, altero tanquam frequentiori nominatur.

IV.

Dum vindicanda vox est ab æquivocatione, Logicorum satis subtili scrupulo, præfari licet; si singula hic notanda essent, tantam sese huic vocabulo inferuisse significationum diversitatem ut vel majorem pagellam desideraret singularum indagatio, quantum deductio & resolutio? Ast satis cuique notum existimo fore, quamnam hic considerandam suscepi, nempe simplicissimam per se nullis superinpositam distinctivis additamentis, proidentibus se ipsas nullius esse auctoritatis, respectu susceptæ, talia sunt oratorius, regni duplex homines & opes, sanguis item de cognatione. Quin & anima dicitur, de quo forte infra sese offeret dicendi locus. Sic & ijs tribuitur, quibus aliquid analogum competit, vindicabit autem a talibus definitio ipsa, ad quam nunc
itur

itur, neque enim poterunt nisi lusco obscuræ hæ censerī deductio-
nes ad unum quasi scopum singulæ collimantes,

V.

USus grandes definitionum per terminos logicos, non raro in
pares abusus transiisse conquestum video magni ingenij Phi-
losophum, ingentique circa veritatem enucleandam, dispen-
dio, dum ea, quæ simplicissima erant, ac per se nota, ijs ex-
plicare conati sint, obscuriora reddidisse; proinde facilius mihi
ignosci credo, si illas omitam, quam si invehendi in eas opinio-
nes, libidine lites ex litibus seram, satis ut spero aparebit quod-
nam ventilandum produxerim. Nempe humidum ad corporum
sentientium conservationem solum innatum, quod nusquam otio-
sum, hinc inde sese in omnes partes diffundit & prout tempe-
ratori gaudet mixtione, hoc munia exsequitur promptius. Hic
itaque noto 1. Motum 2. Calorem 3. Materiam 4. Officium,

VI.

SI Deus & Natura ordinem rebus ipsi sistant, nescio an-
ne sis ex eorum processu optime sit ediscendus; atque sic ob ce-
leberrimam in omnia hæc pronitatem, declaratam impiger-
rima semper agendi promptitudine prærogativam suo jure sibi
motus forte arrogabit, celebrandus antiquitate, principium exten-
sorum, eminentia originis, scil. Sapientissimus omnium creatu-
rarum conditor & opifex Deus. T. O. M. est universalis pri-
maria & generalis causa omnium motuum, qui fuerunt, sunt
eruntque in mundo. Sed ne extra oleas divagari videar, exce-
datque propositam formam pagella, potius necessaria prætere-
unda, quam supervacua amplectenda, ad motum statim huic tra-
ctandæ aptatum me conféro. Ut celebrandam, (quod attigi)
sese obtulit summi Dei potentia in motuum productione, sic nun-
quam otiosum horum quemquam voluit esse, sed mutuis qua-
si officijs subvenire jussit vis omnimoda: in eamque rem e-
gregios constituit gradus circumscripsitque modos singulis, inter
quos eminet sensitivæ vitæ assignatus: quippe, quæ non mo-
tu saltem universali, quo servantur dum in incremento & corru-
ptione

ptione sunt omnia, mediantibus externis agentibus, verum speciori, scil. locomotiva facultate seu per se ipsam promovendi gaudet; quæ vis, ut longe est altera mere passivâ præstantior, necesse est eam ab aliquo immateriali dependere, naturæ tamen suæ lege, indiget in quo actiones exerceat, cui sanguinem destinatum credo, degenerat enim in hoc, quod alii necessum habeat inesse.

In successionis ordinem circa sanguinis motum inquisitione, video quam lata pateat errandi via. Quicumque ergo sit, duce potius in hac expeditione sequor, quam ut sine duce o-vans incedam, audio novos Philosophos, qui beneficio ignis innati fieri hoc ajunt, edocti viam ab ipso Cartesio, cujus verba in majorem opinionis sive illustrationem sive exculationem adduco, prout habentur in peculiari ejus De Hom. p. m. 4. Scire quoque operæ pretium est, in poris Parenchymatis cordis contineri ignem quendam sine lumine, quo istud tam calidum fervidumque redditur ut simulac sanguis alterutrum ejus ventriculum intrat illico intumescat ac dilatetur. præterea ignis, quem describo in corde, machinæ contentus nulli alii rei subservit, quam dilatando calefaciendo & attenuando sanguini, &c. ut ergo sit res in statu alio, quam fuit præcessisse omnino sequitur motum. Sic celerimo cursu per totum corpus distribuitur materiaque, quæ alias in sua quiete permasura fuisset semper externo impetu pulsa, ubi moveri cœperit ac agi, perget in celeritate, quamdiu nihil occurrit, quod vel minuit vel sistit impetum. Non permittit instituti ratio longius examinare, num sit hic fluidorum motus localis, rectus an circularis, an ex his redundans tertius mixtus, quod mihi verosimilimum videri, sufficiat dixisse. Cuivis enim, qui totis oculis rem intuetur, obvium est, quam tendant hæc omnia conservationis amantissima, lineâ rectâ in universas corporis partes, sic tamen, ut cogantur nonnunquam regyrare, aliosque ductus quærere.

VII.

Motum proxime Calorem pono; quem dum attentius experimur, ejusque affectionis penes sanguinem, quod nempe sanguinem

gvinem nunquam in animalibus nisi calidum persentiscimus,
 arctissime teneamus necesse est, enunciationes generales; huic nata
 hæc creditur: Calor & ignis nunquam a se invicem segregantur; sed
 est hic proprium ejus, ut ajunt Logici inseparabile. Ostensum su-
 pra ignem quendam in cordis parenchymatis contineri, hic suos, lege
 naturæ undiquaque diffundit atomos, redditque ita calidum omne
 quod eos admittit. Nec enim quicquam fomenti desiderabis in
 hac machina, quod ad alendos hos ignes imo augendos requiratur,
 de qua re periodo sequenti. Hic sicut natura sua, ut dixi, atomos un-
 diquaque disperditur sic calidum ac fervescens omne illud reddit
 quod harum capax est, retinet tamen penes se majorem partem; ut
 in fomite suo tanquam furno remaneat gradu longe eminentiori;
 ne sic largus videatur ut quandoque ipse indigeat, facileque credi-
 derim proximiora quæque reliquis sibi destinata præripere for-
 tem, ne motus, intervenientibus spiritibus animalibus, quos sal-
 tem ut hic nominem, ex sanguinis fortiori materia prodeuntibus,
 æquabiliter eas divideret, destinaretque membro cuique sufficien-
 tem suæ conservationi modum. Cuivis tamen obvium, hic ut in
 aliis conjuncta prævalere, ac consequenter dissipata incurrere
 conjecturam: adeoque citius depelli suo contrario, frigore, calorem
 a digitis manuum ac pedum, aliisque tenuioribus, in quibus densa-
 tum minus sanguinem cernimus, quam trunco ipso crasso, sicut
 etiam in ferro ignito cujus partes aliæ in cuspidem sese extendunt;
 alia massa crassiori continetur. Sic qui immiti fortuna experiun-
 tur aliquam membrorum mutilationem, ex frigoris sevitia; infen-
 sissimum sentiunt hisce extremitatibus, ubi calor sanguinis mino-
 ri copia, non hosti impugnanti par est, desperatisque rebus motus
 socius alioquin junctissimus ipsum destituit. Dixi in superioribus
 tractandum suscepisse, qui ad corporum sentientium conservatio-
 nem facit, frustra itaque mihi hic quis objecerit, ex contingentibus
 invincibilem enunciationem induxisse, siquidem non semper hoc
 evenit ut sanguis calidus sit; qualis extra corpus animatum, nec
 in animatis semper, videmus pisces, in quibus plurimum materiæ
 frigida est, sanguine gaudere in quo vix quicquam cernas caloris,
 Satis in ijs videor præcavisse, ne latum nimis vestimentum conarer
 subtiliori corpori applicare, & ita quidem alter qui extra corpus

animatum vulgoque cruor dici solet, quod & attingi, non proprie hujus disquisitionis videtur esse. Quo facit quod corpora sanguine hoc inanimato plenissima vel saltem deficientibus cum motu ac calore, rigelcentia, sæpissime dicantur exsanguia. Ejusdem ponderis forte est alterum, quod negat omnibus sanguinem, quibus inest, necessario inesse calidum, excipiendo ea quæ naturæ sunt frigida, posito vere & non analogice loquendo, esse hoc sanguinem, nemo tamen negaverit calorem utut exiguum in animanti quocunque aliquod virium exerere; exiguitas tamen ipsius facit ut valde sit imperfectus, quippe qui raro apparet, nunquam vero quod sciam in omnibus partibus naturæ diffusus.

VII.

Materiam huc remissi tanquam quæ opus habeat præmissorum ministerio in sui existentiam ac conservationem. Dicendum itaque primo loco ex quonam hanc duxerit, non tamen recurrere hic animus est ad prima quæque, videreque quomodo plurima ab opifice summo creata, in usus animantium altivos transeant, sintque cibi; hoc minus indigere ut elementaria quæque alicujus alterius vi ac ope ament fulciri, atque ad aliquod aliud agens respectum habeant. Sufficiat nostræ brevitati notasse quomodo aptatum jamjam corpori alimentum, in sanguinem transformetur. Dixi, ut existant talia qualia nunc sunt corpora materiata, ad hoc externam opem ac alterum aliquod requiri. Nihil ergo a se ipso extitit præter *ens Summum*, nec subsistit, sequitur ergo quicquid est ab alio esse, consequenter autem, unius generationem alterius corruptionem esse, in corporibus physicis. Ut itaque sanguis sit, ad hoc necessario aliquid requiritur unde fiat. sc. quod Materiam vocamus, suppeditatur ea ex elementis externis sic dispositis ut cibi apellantur, vel aliquas ciborum vices agant, quam enim diversa ratione horum officio satisfiat non licet nec libet hic attendisse. Neque valde me remoratur objectio annon potius dicendum nutrimentum sanguinis cibos esse, sicque ipsum, his priorem, neque enim prius edere ac vesci contingit, quam organa sanguinis ministerio suffulta hanc facultatem subministrent. forte creatione prima antequam cœpit natura, suo fungi officio, virtutesque

tesque exercere, hoc obtigisse non diffitendum, ac talia animantia prima creata, ut nullis destituta præservantibus, omni fungi quiverint officio, quod natura inde sensim necessū habuit ediscere: at tamen nihil obstat quin deinde ex naturæ legibus, in sui conservationem vires hæc coacta sit expectare. Qua ratione hic procedatur satis liquet. Scilicet concoquitur cibus, furno huic operi fabricato immissus, vi liquorum quorundam, qui poros ejus illabentes ipsum separant, agitant, calefaciunt; donec corruptatur, præstatque deinde dispositio tenuium filamentorum, ut peracta hac concoctione, paulatim in ductum excernendis crassioribus partibus destinatum, descendat, subtiliores vero partes in poros intrusi post aliquos anfractus, in hepar colliguntur ibique condensantur convertunturque in sanguinem; sitque hic deinde medium vel ipsa materia corporis, puta, animati. Unde enunciatur: ex illis quæ edimus, constamus. Sequitur ergo hinc, esse sanguinis materiam fluidam compositam ex alimentorum partibus subtilioribus ac humore innato, quæ objecta refractiora, agentibus, maxime necessariis calore ac motu facillime penetret.

IIX.

HÆc tandem compositio qualem reliquerit formam externam restat indicandum, eam videlicet quæ ipsius extensionis natura sensum oculorum feriat. Ac hic è novo delicti veniam auctori suo pagella exoratum sit, si forte extra limites liberius fuerit exspatiatum, ac non per omnia, quæ propria sint investigaverim suis circumstantijs, tanquam non professus scientiam totius agrariæ, sed in aliquam ejus functionem intentum studium. Præfari itaque liceat, omissa enarratione diversitatis quæ circa sanguinis colorem deprehenditur, hoc unum me agere, ut saltem indicem causas hujus affectionis, cur ruber sit. Sunt nobis in Physicis veritates singulæ, viæ ac normæ inveniendis, generalibus, itaque in exponendo sanguinis colore, dum possum, non latum unguem declinabo à Physicorum positionibus. In hoc autem negotio primas ipsorum acumini debeo, qui subtiliter satis hoc monstraverunt, consistere vim ac

qualitatem colorum omnium in temperamento, diversitatem sc.
 in illorum dispositione, qua alia densiora sunt, alia refracta magis,
 quin & alia poris rectioribus, alia in curvum subductis compa-
 cta, hoc præstare, ut diversas sentiamus, in oculorum sensu ab
 hisce formis prodeuntes affectiones. Sed adhuc non negaverim
 ingentem molem incumbere, dum multiformem hanc dispositio-
 nem corporum, qua alio atque alio modo excipiunt lucem, hoc
 saltem præstare crederemus, ut alia pellucida sint obscura alia,
 vel saltem alba quædam, quædam vero atra; siquidem præter
 hoc nihil præstare videtur penetratio lucis, vel ejus privatio,
 aut ubi à præjudicijs sensuum veritatem ipsam vindicare didice-
 rimus, distinguereque probe inter ea quæ revera sunt, & ea quæ
 ex casu quovis mens nostra finxit; facile cognitu erit quomo-
 do ex hisce subministrata sit occasio varias rebus assuendi formas,
 præter eas quæ extensionum sunt. Notandum itaque colores
 hosce nihil esse à reliquis, qui luci totum se debere agnoscunt,
 diversum, nisi quod à dispositione fluat, quæ ut diversimode o-
 culorum sensum afficit, sic varijs conceptionibus menti im-
 ponere quasi studet, scilicet dum objectum ipsum ita sit com-
 pactum, ut aliqua resistantia reflectionem pariat, resultantem ex
 duritie & pororum recta vel obliqua dispositione. Unde sequi-
 tur quod non sua natura color quis, aliquid tale sit, quale ap-
 paret vel esse præsumimus; sed potius irregularitatem quandam
 visionis prodeuntem ex diversitate effluviorum, quæ sensum vi-
 sionis inter & ipsius objectum aguntur, credendum; prout satis
 venuste differit in Dioptricijs suis Cartesius, cujus ut hæc sal-
 tem verba adscribam, prout habentur p. m. 74. Cogitemus lu-
 men in corpore luminoso nihil esse præter motum quandam ac-
 tionem promptam ac vividam quæ per aërem & alia corpora
 pellucida interjecta, versus oculos pergit. &c. ac ne res novi-
 quid videatur afferre, dum hisce remotioribus contactum imagi-
 nemur, celerrimum, eleganti rem illustrat exemplo, ex coeci cu-
 juscunque judicio, de objectis mediante scipione, qui hic susti-
 nebit vices organorum visus; unde paucis interjectis: Neque ma-
 gis videbitur mirum, illius ope tantam colorum varietatem ap-
 parere

parere. Et præterea: forsan credemus nihil esse hos colores in corpore colorato, nisi diversos modos, quibus hoc illos recipit & remittit ad oculos, si consideremus differentiam illam, quam cæcus in arbore, aqua, lapide & similibus deprehendit non minorem illi videri, quam nobis hæc, quæ in rubro, flavo, viridi & cunctis aliis coloribus, & interim tamen illas differentias in nullo corpore quicquam esse, præter varias rationes movendi aut resistendi motibus illius baculi. Quod iterum luculentius ut monstret, præmissis demonstrationibus Mathematicis ductis & delineatis ex motu diverso Pilæ, pro varia ipsius agitatione, hæc subnectit: cogitemus itaque eadem ratione corpora dari, quæ dum luminis radiis percutiuntur, eosdem suffocant & omne illorum robur frangunt, & hæc sunt quæ nigra nominantur &c; alia vero mutationem inducere similem illi, quam recipit motus pilæ obliquo reticulo præstrictæ, & hæc sunt rubra, flava, cærulea vel alio ejusmodi colore insignia. Atque sic, ut spero, quadantenus resectis subtilissimis qualitatibus, quæ non raro circa colorum naturam sensibus imponunt, nusquam prolixa indigere videor expositione permutationis, quod scilicet nihil facilius, quam formam unam mox aliam, ex inflexione minima, induere speciem, quamvis non necessum habeamus statim ibi recurrere ad materię alterationem. vide quæ hic egregie differit Sperlingius in Anthropol. p. 552. Hanc tamen quæ ex illius compositione diversa, licet nullo fere negotio, prodit, pertinacius inharere, cuivis in confesso est; ad quam ut ante decessum à periodo hac regyrem, tanquam instituto convenientiorem, addo, illam suarum quæ sunt partium indefesse satisfacere, ut in suo de Homine sæpius laudatus Cart. Tenuiores cibi particulæ (de his superius,) liquorem componunt, qui prorsus albicans maneret, nisi permisceretur sanguini, in ramis venæ portæ contento. & porro: quin etiam hic notandum: eam esse pororum hepatis constitutionem; ut quotiescunque ille liquor (puta cui immixtæ cibi particulæ) ipsum intrat; ibi comminatur elaboretur & colorem formamque sanguinis adipiscatur. Quemadmodum atrarum uvarum succus, licet albicans, in rubellum tamen vinum convertitur.

T Andem ubi eo res redijt, ut mea sponte iis plagis irretitum fatear, ex quibus difficulter me explicem, videlicet angusto circumscriptus circo priusquam loco cedam, jubeor nunc dicere ac resolvere officia & functiones sanguinis, quem sic perfunditorie descriperam, video in tanto discrimine constituto, quidvis licere, ideoque non tam respiciendum qvali nomine, nodum hunc solvam, quam telo quodcunq; tandem fortuna dederit viam mihi sternendam, ne factū omnino intactum reliquam. Proinde stare promissis (gratulor) non valde amplis, nitari, ultra præstitisse detrecto, Sic, ut in exordio dissertatiunculæ vires & locum probe mensus, vindicatam eam volebam omnibus subtilitatibus, quas scientia Medica hic rerum observat; maximam certe molem à me in ejus magistrorum homeros derivavi; quantumque ijs debeam pro inefecta sua in hisce cura, censeo. Estque quod congratuler seculo nostro, quod viderit & etiamnum suspicit, qui hæc abstrusa juncti corporis mytheria domi peregrina suæ, in abditissimis suis penetrabilibus quasi e vestigio insequuti sunt. addoque horum sagacitate edoctos nos, maxima sui parte, corporis nostri machinam, illius, puta Sanguinis, ope ac ministerio constare ac falciri, nempe dum materiam (ut vidimus) præbet illius existentia, illudque valde alioquin torpens & languidum rigat ac purgat; adeoq; vegetam reddit; ut certe dubitem, an dixerim ullam ipsi obtingere conditionem, quin ipsi adscribenda vel penes ipsum causa sit querenda. Credibile quoq; est, illos qui corporis humani notitiam sibi familiariorem habent, illiq; remedia vel antidota contra plures morbos ministrant, non alio certo magis signo judicare ipsius vicissitudines, quam quod curiosæ experientia gloria ex sanguinis alteratione perceperint. Quid multa, ut res quæq; majores raro suis terminis continentur, sed sua ruunt mole. sic dum extollantur nobiliora, veritatem exedunt, & in majus vero efferuntur, ut ait Hist. princeps. Adeoq; tantum dignitatis ultra excellentem quæ ipsi merito debetur, illi affixit veterum Philosophorum cohors, ut illic pro furfuribus a farina excernendis, multis sudare necessum habuerit delicatior atas. Qvippe
dum

dum sanguinis grandes usus ac functiones viderunt, non dubitarunt hunc animam ipsam appellare, quorum forte antesignanus Pythagoras, propter hancce illicitum, imo rem indignam professus est, polluere ora cruore, velut ipsius auratam insaniam prodit venustus Poëta Nalo. lib. XV. Metam.

*Cumque lupis urfi dapibus cum sanguine gaudent,
Heu quantum scelus in viscere viscera vesci,
Congestoque avidum pinguescere corpore corpus.
Morte carent anima semperque priore relicta
Sede, novis domibus vivunt habitantque receptæ
Spiritus aequæ feris humana in corpora transit,
Parsite vaticinor cognatas cede nefanda,
Exturbare animas ne sanguine sanguis alatur.*

Ast hæc ipsius opinio, cum ab oculatioribus simul ac pro-dita refutata videbatur, tandem vir ingenio ac acumine inclytus Cartesius, tanquam ex hac redolenti amphora quicquam novi olfecisset, eandem posteriori seculo propinavit pateram, non aliam quam Sanguinem brutorum animam efferens, utque feliciori siedere ac successu hanc prostitueret cognitionem, non ficulneis argumentis Pythagoræ niti non gentilibus nugis ac conjecturis hallucinari, videri voluit, sed rationibus procedere, ac religioni ancillari; itaque totam Oeconomiam corporis aperit, eaque perspectâ inferre conatur monstrum quod summi opificis structuras, si non omnino adæquet, per omnia omnino representet, hinc speciosa industria ad architecti summi propositum provocat, quasi, qui vellet, in majorem nostri commendationem, hanc prærogativâ nobis gratificari, ut hoc solo præstaremus animantibus brutis, quod anima gauderemus appetitu sensitivo prædita, ipsumque loquentem DEum quasi suorum operum interpretem adducit, (palmaria si genuino & non contorto sensu adhibeantur, argumenta) prout prolixè monstrat, ejus hic patrociniū agens Schuyt, præf. ad D. Homine. Sic Gen. IX; v. 4. Lev. XVII. v. 14.

v. 14. Deut. XII. v. 23. &c. Sed hæc ipsius argumenta facile enodantur. Prius quod attinet sc, rationem experimentorum, frustra quidem oleum perdet, neminiqve non obvium, quantum distet inter animatum corpus ac statuum, qui non forte se ab ipso fabricatum credet. Alterum quod spectat scio dudum à Theologis & Philosophis pariter explicatum, eoqve abunde sufficit adduxisse quæ his respondet Excellent. Woetius, Lib. I. loco De Creatione pag. 760. Scil. causaliter & concomitanter hoc accipiendum, quia vita omnis causatur, sustentatur & declaratur per sanguinem, ex sanguine enim spiritus. Spiritus serviunt sensibus & in homine sensus rationi, dicendum ergo, sanguinem esse vitam vitalem & viventem non formaliter sed causaliter seu dispositive & conservative. Requiritur enim sanguis in corpore tanquam dispositio quædam necessaria, ad hoc ut anima in ipso corpore, tempore extenso conservetur. Sic non ratio prolixa mihi incumbit quæstionis, an sit sanguis pars corporis. Cautè certe ac prudenter huic subvenit Schola doctorum, partium rationem destinguens, ac ut notant aliquam analogiam muniorem in hac Republ. pro cujusqve conditione, singulos ordines insignivit suis nominibus. Talia, similes, quarum pars quælibet idem est quæ nomen & constituit aliquam partem integram. Dissimiles quæ totæ requiruntur ut persistant. Primarias deinde vocant & secundarias, & ad ornatum pertinentes. Sic superius nobis laudatus Voet. loc. cit. Not. partes tripliciter dici: *primarias* pertinentes ad primam constitutionem corporis, quales sunt solidæ. Ut ossa carnes nervi &c. *secundarias* non pertinentes quidem ad primam constitutionem, sed sine quibus primariæ non possunt habere nec *esse* naturale, nec consistentiam, nec operationem, quales sunt fluidæ ut sanguis &c. & *pertinentes* ad ornatum & conservationem aliquam corporis, non vero ad naturalem ejus consistentiam ut pili. &c. Ac hæc saltem observata, subsidio sunt, in digladiatione de pluribus scrupulosis quæstionibus sese offerentibus circa corporis humani conditiones.

Atque sic susceptā hanc spartam absoluisse videor, non omnino frustratus desiderio, quippe pudorem, qui me subit, quod veritatem multis adhuc scitentem incertitudinibus reliquerim, compensat spes de penitiori cognitione, ex ansa, quam scio aliquos arrepturos, de hisce altius cogitandi, quorum adminiculis informatus, gaudebo ipsum me instituisse sciendi aliquam viam. Quo & sine alteram de hoc dicendi rationem paucis perfringo.

X.

SI, quod Scriptoribus laudi est, in imperiorum ac civitatum historijs tradendis, dum non raro aliqua interferant quæ ad gentis vel populi illius commendationem, veritatē fabulis iuxta habitis, faciant; nec mihi frequentes, in hoc exigui ingenii specimine, navos acciere timeam, audebo ex vasto de hoc traditorum mari, quædam rudi minerva excerpta, his apponere. Quocirca rotunde hæc edico, si ubertatem materiei spectes, hoc tibi largior, esse tantum non omnium, cui existant sua encomia, copiosissimam; sin meam in hisce persequendis curam ac studium, non negaverim remississimum.

Fabulas itaque ac ea, quæ superstitione quam veritate potius niti videntur prudens prætereo, quale investigatio homicidiorum ope emanantis sanguinis: producto occisore, qui alias cessaret, cujus rei plura exempla affert, imo ut altum sapere videatur, causas adhihet Simon Majolus in Colloq. Physicis admirandis p. 35. & 36. quod naturæ miraculum, ut non sine exemplo est, dum similia de præscorum in his regionibus ignito ferro tradantur, (vide Loccen. Lex. in voce Jernbörd) in medio ejus auctoritatem relinquo, ne aliquam partem, sua antiquitate nostræ deroget veritati, totus tamen persuasus sum, superstitionem ac perfidiam, Physicarum subtilitatum terminos, illic excessisse.

XI.

PRodigiola quæque multitudo vetat recensere, quid dum de, scribere. Quis enim non videt quam non populus nec gens ulla sit in hisce peregrina, Primas certe ob excellentiam & certitudinem nusquam dubitam, illud Egyptiacum sanguinis grande miraculum tenet, quod monstrat S. S. Exod. 7. Ubi jussu Summi Opi-

his aquarum flumen, sanguinis accepit pariter, cum formam naturamque hic veritas, una mille argumenta. Ex magno deinde historicorum senatu, plura monstrantur exempla eorum, quæ prodigiose sanguis sapius portenderat, talia non raro ipsi populo, ut auctor est Livius Roman. rer. venustissimus scriptor, citius administrandorum sacrorum curam injecerant: Sic manans e foro sanguis: cœloque abunde pluens, eumque dum sudant vexilla, ut adversæ fortunæ omnia, ipsi ingentem incussit metum, ac tanquam ex ipsis morborum causis petenda remedia, majoribus hostijs hæc procuranda erant, dandusque invidiæ sanguis Sed notioria hæc sunt quam ut tradidisse me credam, revoco saltem ad ea, quæ cuiq; sunt perspectissima, atq; ita mihi in hisce plurium ad stipulationem promitto. Hujusce quoq; rei moesta spectacula in patria nostra sese obtulisse, qui vel negaverit, domi suæ omnino hospes est, vel potius palam incuriosus veterum, qui quod asserant facti, quos in dies manibus tractat, non cernit, vel fidem denegat, dum quæ naturam excedunt, monstri similima inter antiquæ superstitionis argumenta reputat.

XII.

Utcunq; de frequentibus in hoc orbe, singularibus tamen ac facile recensitis naturæ vicibus dictum est, nunc ea attingo, quæ perpetuitate sua & actorum mole, integros voluminum acervos efflagitarent, si singulatim secundum omnia sua fata essent tradenda. Sive instinctu naturæ, sive exemplorum longa serie adjunctis factum sit, aliis observatum, non tamen æquo liberalius dixisse mihi videor, si sacrificandi cultum, ad primordia universi referā, observatumq; continuo imitationis studio, eum, majoribus nostris, quem utut crassis tenebris involutum, a Mose acceperunt, credam; sicq; didicisse ab ipso gentes, non modo sacrificandi usum verum & applaudente naturali lege de qua paulo inferius, modos aliquales ac rationem approbasse. Duo omnino sunt, quæ animadverto mortales, hisce peregrisse sacrificijs eruentis: delicta expiasse, deinde pro successibus dijs litasse. Utriq; obeundo non potuit non videri sanguis natus instrumentum, placatam forte iram Deorum ubi dedatur noxa, atque ut ad flagitia instigare copiam majorem sanguinis vulgo credisum, ita & petenda ab hoc vindicta, vel

vel ut magnus quid. Theol. de sacrificiis cruentis Mosaicis in Hebr. 9. v. 22. videtur id primum usurpari coepisse in criminibus gravioribus, ut per pecudis sanguinem, significaret is, qui offerebat, se, si Deus rigide agere vellet mortem meruisse. Quam & fuerit consuetum de rebus feliciter gestis, palam hac ratione latitiam obtestari, notius quam ut nominem, ac præcipue, In sacros usus, suam partem cedere debere exuviarum ac spoliiorum de hostibus reportatorum. Illam deinde sacrorum rationem quamvis valde crassis umbraculis obscuratam, videmus ad populos saltem non universos manasse, prævijs naturæ legibus, atque extra jactum alæ credere licet, sacrificandi ritum sanguine præsertim, omnibus gentibus fuisse receptum. Historias ac rei exempla non licet, ne te, celebratissima adferendo, fatigem; per modestiam adducere: unis hisce vocibus periodum claudio, quod Romanis præcipue, nullus testis firmior rite peractorum sacrorum, eò esse potuit, vel omen auguribus diligentius interpretandum, quam quod ex sanguine & extis animalium ceperant.

XIII.

Restat, adhuc munus unum, cætera inferiora ut præteream ob eminentem honorem, qui illud concomitatur, non tacendum: scilicet, in foederibus pangendis, quod magna egerit munia, non enim inficiandum legibus divinis in tam sacro negotio faciles dedisse mortaleis primum applausum; quippe quis posci potuerit obles dignior tanto opere, quam qui summam tenuerat imperij in corporis Republica. Quidnam in pactis divinis præstiterit non adscribo, ne temerarios videar incurrisse ausus, frugi illis commissæ, qui solidiori S. Studij cognitione stipati sunt, manum immitendo. Aliqualem tamen ejus usum speculatus est e suis latebris paganismus, atque more suo abreptus est ad tanti mysterij profanam imitationem, placuitq; ad foederum auctoritatem majorem, imo sanctitatem, sanguinem adhibere grandem servatorum vel ruptorum testem. Adduco quæ ex celebratiss. variorum nostris in Salust. leguntur. p. m. 391. Solebat quoq; foedus juxta Romanorum non solum, verum etiam

aliarum gentium morem, effusione sanguinis, seu animalium caede confirmari præcipue porca, unde Virgilius :

Post idem inter se posito certamine reges,

Armati jovis ante aras, paterasque tenentes

Stabant & caesa jungebant pectora porca

In flammam jugulant peccudes

Vide & quæ in hanc rem Lev. i. Cap. 25.

Huc etiam refero antiquum pangendi morem, humano sanguine cujus mentione Tacitus facit, L. ANN. XII c. 47. Mos est regibus quoties in societate cœant implicare dextras, pollicesq; inter se vincire nodoque perstringere. Mox ubi sanguis in artus extremos se effuderit levi ictu cruorem eliciunt atque invicem lambunt: id foedus arcantum habetur quasi mutuo cruore sacrum, de hoc etiam Freinsh. in Florum p. m. 35. Omnibus visum est, hominis jugulati sanguine libato, & visceribus tactis magnum & durum jurandum concipere. Et Sax. Gram. Hist. Dan. Lib. I. p. 12. Spoliatum nutrice Hadinum grandævus forte quidam altero orbatus oculo, solitarium miseratus, Licero cuidam piratæ solempni pactionis jure conciliat. Siquidem icturi foedus veteres, vestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueverant, amicitiarum pignus alterni cruoris commercio firmaturi. & Sol: Cap. 25. de Schytis. haustu mutui sanguinis foedus sanciant, non suo tantum more, sed Medorum quoq; usitata disciplina.

XIV.

UT solent magnæ commoditates in contrarium versæ æqualia afferre incommoda; sic hæc, quæ penes sanguinem quondam fuit religio, immutata, in grande transijt sacrilegium. Quippe quæ modo adduxi, utcumque nostris moribus partem inconvenientia, sic tamen ex communi opinione, in sacros usus applicata, non potuere suis autoribus inhonesta censerî. Ait immane ex hac gentium consuetudine excogitatum scelus, ubi successit in sancti instituti sedem, atrox omnino facinus præfert. Quo quidem in genere alia ut taceam, claruit illud Catilinæ, hominis omnis religionis obliti, de quo, inter ceteros, Florus L. IV. r. Additum est pignus conjurationis sanguis humanus, quem circumlatum pateris bibere summum nefas, nisi amplius

amplius esset propter quod biberunt. Notanter a. hæc, quivis enim abhorreret ab isto potionis genere tanquam ferino, quanto magis ab humano sanguine velut maxime detestabili, quid ergo dicendum de facto hocce, dum ad mentem ejus attendatur, quoniam proposito hanc conjuratis propinaret pateram, nempe ut significaret se tanquam vim ipsi naturæ illaturum, dum in viscera brevi foret sœviturus: vel ut habet contextor Observat, varior: in verba de his, Sallust. Fuere ea tempestate qui dicerent Catilinam Oratione habita, cum ad iurandum populares sceleri, sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permixtum pateris, circumtulisse, inde cum post execrationem omnes degustavissent, sicuti in solemnibus sacris fieri consuevit, aperuisse consilium suum, atque eo dictitare fecisse, quo inter se magis fidi forent, alius alii tantifacineris conscij. Non eos quidem improbo, inquit, qui multa hic cumulant exempla nationum, fœdera sancientium sanguine, tantum dico alio fine factum a Catilina. Alii enim nihil se peccare putabunt interfecto aliquo, cujus cruorem haurirent, ast istud conjuratis pro scelestissimo erat, eoque crimine capitis incurrerant noxiam, itaque excogitatum potissimum ipsis, ne possent fallere, scil. quo minore spe veniæ cresceret vinculum sceleris; quia mutui metus æqualitas facit societatem fidelem, credimusque talem rationem, sese scelerum consortē reddendi, respexisse gentium Apost. ubi reos fieri dicit corporis & sanguinis Christi indigne illa assumentes.

Hæc nunc ubi finienda erit enarratio, voto signare ex more recepto perquam commendabili liceat: Sit itaque, qui suo sanguine mortalium emptum tenet, ipsi semper propitius degenerique parcat. Quemque supra reliquorum extulit, hunc eo, quo nunc stat fastigio servet ac protegat, cujus hujusceque imperij viscera ac fontes jubeat diu beneque vigere, destinetque non nisi cum orbe sistentes cursum, scaturigines. Hujus præprimis nobilis

Lycei œconomiam, quo sensimus vigore, custodiat ac provehat in tempora, serissima,

D. S. G.

Frater natura ac desiderio junctissime

Orporibus vivis suus est in Sanguine rivus,
Si stiterit cursum, vita secatque suum.
Cum partu genius formaverat humida prima,
Quæque vigere volet tumque fovere cibo,
It cibus in chylum, chylus per lactea vasa,
Axillasque petit huncque sinistra capit,
Sanguificans humerus chylum hic cum sanguine miscet,
Visitat & cor abhinc; pulmo sed inde rapit.
Hinc petit auriculam subito cordisque sinistram,
Quaslibet in venas currere cor jubet hoc.
Continuo remeat sanguis sic corda, revisens,
Prosequeris frater quid faciatque cruor.

Ex tempore posuit

GEORG. GEZELIUS G.f.

Tam sanguinis quam amicitia jure mecum
conjunctissimo

Dn. LAURENTIO GEZELIO

Salutem multam

Qvam omni sapenumero, mi GEZELI, voto expeti-
veram, nunc sponte se obtulit occasio, ad te nem-
pe scribendi admonendique nos invicem, de neces-
situdine quam non minus sanguinis communio,
quam vivendi necessitas inter nos introduxit ac sancivit. A-
deoque tanto ardentius hanc oblatam nuperrime oportuni-
tatem nunc arripio. Fama prorsus lata ad aures pervecta
est meas, te disputationem in lucem daturum de sanguine,
materia sane in qua una omnis vita animantium consistit.
Prudenter admodum abs te factum, quod argumentum ele-
geris, non modo arduum ac difficile, sed multiplici quoq; ju-
cunditate simul ac utilitate commendabile: satis ostendens
eorum consilia tibi probari, qui studia nostra sic instituenda
sivadent

svadent, ut vitæ inprimis sapiamus. Cumque sanguis præcipua animantium pars sit, quam nosmetipsi, qui homines appellamur, cum brutis habemus communem, nullum est dubium, quin proba & distincta ejus notitia ad cognitionem nostri multum faciat. Neque hoc negabit quispiam, nisi qui operam dare velit id, ut se ipsum turpiter ignoret. Quemadmodum autem dissertationem hanc tuam vehementer commendat materiæ dignitas, ita spes certissima ex tuo ingenio ac diligentia multum pretii eidem accessurum, ut omnes fateantur non minus materiæ fabrum quam fabro materiam dignam contigisse. Sed nolo jam ire in laudes tuas, à quibus audiendis ipse, scio, alienus es. Nec alia de causa quam declarandi amoris mei in te gaudendique de iis, quæ tibi ex voto fiunt, calamum arripiebam. Eximios itaque in literis progressus, felicesque ingenii vires, tibi mi GEZELI, impense gratulor: Quorum fructus ut olim lætus percipas etiam atque etiam voveo. Scies autem nullam locorum distantiam, nullam temporis moram, amorem desideriumque tui, apud me posse minuere, sed quam natura mihi imposuit necessitatem, adversus te mea sponte ac voluntarium nunquam non declaraturum, ostensurumque tua non minus, quam mea mihi cordi esse, quodque ad cineres usque sim.

Tui amantiſſimus

Scribebam Upsalæ die 1.

April. Anni 1691.

JOH. ENDBERGER D. F.

Viro Juveni,

*Literarum Gloria nec non morum splendore
admodum conspicuo,*

Dn. LAURENTIO GEZELIO,

Amico & fautori suo sincere adamando.

Quamvis deperditum hoc omnium calamitatum tempestate prægnans seculum, majorum cum veneratione memorandorum tumultus
non

non solum rodatur, sed etiam satis decantata, in hujus seculi obscurati
denseque cecitatis conspicuam claritatem salutaria facta feriat, Nec
non denique omni humanitate exuta, nimis audacter recentiorum
edicta, qui quasi ardua praelio, admovendo suae doctrinae clype-
um, semper armati sistunt, ad tuenda sua in lucem edita prae-
cepta, morosi quidam homines venenosus faucibus, absorbere & devora-
re, quasi non subvereantur, incriminatum est feda ista labecula & sta-
tum convicta suisque relictis auctoribus, omniaque omnium percelebrium
ingeniorum satis splendida encomia depredicata à viris eruditissimis, perpe-
tuo clangore divulgabuntur. Unde vides Pereximie Domine Respondens
quomodo obrectatoris invidia acies hebescit, & literarum gloriae ma-
gnes se induratum & invictum, toti doctorum choro, tripudianti similis
efferrat, ubi laurea condigna coronabitur. Quare si literae aureis suis colori-
bus dipingantur, & earum assidui cultores unquam in estimatione habe-
antur, tum & haec tua, ubertate plus quam singulari feracis quidem In-
genii, contexta Dissertatio, styli elegantia & aménitate concinna,
perpetua dexteritate continuata, & denique frugiferis usibus copiosa, non
sterilem ac inanem meretur censuram, sed laudem postulat apertissimam.
Felicem quidem ingressum, auspiciato vultu tibi condonavere fata, etsi
optimum tuum parentem, eorum arbitriis & rabiei mortis subijci acerbè
percepisti, sed illa calamitas haud vulgare omen de feliciori progressu
praesagivit, Quae quidem opinio neminem fefellit, Tu enim, Pereximie
Dn. Respondens, castè auripendium temporis summe extollendo & fomen-
ta virtutis ardua admovendo, ita in Nobili illa palestra literaria Upsa-
lensi musis invigilasti, ut eate pingvi locupletatum praeio, pretiosis con-
decomatum ornamentis, ad celebre hoc artium liberalium emporium trans-
miserit, ut jam hoc, tua adornatum manu, sublime artificium disputato-
rium declarat. Quapropter ut foventi fidere orsus es, ita stimulo isto ve-
laci, citato cursu perge, tum summè Veneranda Trias in sua laudis propa-
gationem, hujus Lycei gloriam, Reipublicae incrementum, Tuae famigera-
tissimae familiae desiderium, & denique Tui ipsius commodum, felicissimo
te donabit egressu. Qued

Affectu sinceriori, quam alias effectum prolixiori
exoptat

ERLANDUS PLATINUS.